

نگامی به کافه‌های هیجان‌انگیزِ چندکاربری

این کافه‌های متفاوت

مجید حسین‌زاده- این روزها می‌توان ادعا کرد که کافه‌ها، دیگر فقط مکانی برای استراحت و دورهمی‌های دوستانه و فقط فضای دنجی با نور بسیار کم برای نوشیدن یک فنجان قهوه، دور از هیاهوی شهر نیست. این سال‌ها کافه‌ها هم در گذر زمان تغییر شکل و کاربری داده‌اند و چند سال اخیر را می‌توان دوره پوست‌اندازی کافی‌شاپ‌ها دانست. کافه‌های دومنظوره و چندمنظوره که تعدادشان هم رو به افزایش است با برنامه‌های متنوع و متفاوتی مثل برگزاری نمایشگاه‌های نقاشی، خطاطی، عکاسی و ترتیب دادن کارگاه‌های آموزشی و دورهمی‌های نقد آثار هنری و نمایشنامه‌خوانی

با خدماتی مثل جدیدترین کنسول‌ها برای طرفداران بازی‌های دیجیتال و کتاب‌های خواندنی برای دوستداران کتاب و کتابخوانی، در شهر و توسط افرادی با دغدغه‌های هنری و فرهنگی راه‌اندازی شده‌اند. برای این که بیشتر با نسل جدید کافه‌ها و ظرفیت‌های فرهنگی‌شان آشنا شوید،

مطالعه مطالب پرونده این

شماره «زندگی‌سلام» را

به شما توصیه می‌کنیم.

سر کی به چهار کافه

چند کاربری شهر

برای پی بردن به حال و هوای کافه‌های چندمنظوره این روزها، سرکی کشیدیم به چند کافه چند کاربری شهر و گپ و گفت کوتاهی داشتیم با صاحبان خوش ذوق و خلاق این کافه‌های متفاوت. در این گشت و گذار با ما همراه باشید.

■ هم قهوه، هم کتاب!

اگر به فضایی دنج و آرام برای مطالعه، تحقیق یا گفت‌وگوهای فرهنگی علاقه‌مند هستید، کافه کتاب‌ها انتخاب خوبی است. حضور در کافه کتابی که تا چند وقت دیگر ۶ ساله می‌شود، حس خوبی به کافه‌نشین‌ها می‌دهد.

فضای کافه چه جوریه؟

فضایی با نور کم اما کافی برای مطالعه، در و دیوارهایی که یا با کتاب‌روی طاقچه‌هایش یا با بریده‌هایی از متن کتاب‌ها مزین شده است و آدم‌هایی که با پشتکاری مثال‌زدنی مشغول مطالعه و کتاب‌خوانی هستند، از ویژگی‌های بارز این کافه است. در این کافه جلسات نقد جدی آثار هنری مثل شعر، فیلم یا کتاب هم برگزار می‌شود.

چقدر باید خرج کرد؟

حداقل هزینه استفاده از این کافه، باتوجه به مدت زمان نامحدود استفاده از میز، برای یک نوشیدنی معمولی از ۷ هزار تومان به بالاست.

صاحب کافه کیست و چه می‌گوید؟

سامان، کارشناسی مدیریت بازرگانی دارد و به دلیل علاقه‌اش به کتاب و با مشورت همسرش، با ۲۵۰ میلیون تومان این کافه دومنظوره را افتتاح کرده است. او درباره کافه‌اش می‌گوید: «در کافه ما از کارگاه‌های آموزشی و کلاس‌های روان‌شناسی بگیر تا کتاب‌خوانی و نقد فیلم و دورهمی‌های شعرخوانی و... برگزار می‌شود. به جرات می‌توانم بگویم بیشتر مشتری‌های ما دکتر، استاد دانشگاه و اهل کتاب هستند.»

■ هم کافه، هم موزه!

یک کافه با تداعی فضایی غرب وحشی و فیلم‌های ژانر وسترن! کافه‌ای که درست مثل فیلم‌های وسترن، طرفداران خاص خودش را دارد و در مدت یک سالی که از تأسیس آن می‌گذرد، به خوبی توانسته است بین کافه‌های دیگر شهر، جای خودش را باز کند. یک کافه که در کنار کاربری معمول همه کافه‌ها، موزه و گنجینه‌ای از نمادهای ژانر وسترن است.

فضای کافه چه جوریه؟

کلاه‌های خاص شخصیت‌های وسترن که برای استفاده عموم گذاشته شده، بخش موسیقی

فیلم‌های وسترن، در و دیواری که پر است از نماد و نشانه‌ها و پوسترهای فیلم‌های وسترن و کافی‌من و کافه‌نشین‌هایی که شبیه کابویی‌ها لباس پوشیده‌اند، از ویژگی‌های بارز این کافه است.

چقدر باید خرج کنیم؟

حداقل هزینه برای ۲ نفر که بخواهند از این کافه‌موزه دیدن کنند و سربکی از میزها به شکل نامحدود بنشینند یک نوشیدنی هم در این فضا بنوشند، از ۲۰ هزار تومان کمتر نیست.

صاحب کافه کیست و چه می‌گوید؟

مرتضی، بچه‌پای‌بن شهر است و مدتی در ریخته‌گری کار کرده اما زمانی که در خارج از کشور به سر می‌برده، به فکر یک کار متفاوت و خاص در حوزه کافه‌داری می‌افتد؛ یک کار منحصربه‌فرد که کبب آن در هیچ کجای دنیا، وجود نداشته باشد. او درباره کافه‌اش می‌گوید: «ساخت و تجهیز این کافه به همراه گردآوری مجموعه وسایلیش، بیش از ۱۴ ماه طول کشید. وسترن یک تم دوست‌داشتنی است و معمولاً شخصیت‌های مثبت فیلم‌های وسترن، وارد یک شهر می‌شوند و صلح و عدالت برقرار می‌کنند و با به جا گذاشتن خاطرات خوب، می‌روند و به سفرشان ادامه می‌دهند. من تم وسترن را برای کافه‌ام که با وجود مجموعه وسایلیش، به یک موزه شبیه است انتخاب کردم و از این انتخاب راضی‌ام.»

■ بازی در کافه!

اگر جزو آن دسته از آدم‌هایی هستید که حاضرید آب و غذا نخورید اما دسته و کنسول بازی از دستتان دور نشود، این کافه با جدیدترین امکانات و بازی‌های رایانه‌ای، کمتر از ۴ ماه است که افتتاح شده است.

فضای کافه چه جوریه؟

مبل‌های راحت، نور مناسب برای بازی، ال سی دی‌های ۵۰ اینچ و کنسول‌های نو با دسته‌های بی‌سیم، همه آن چیزی است که یک گیمر باز در زندگی می‌خواهد و همه با هم در این کافه موجود است! امکان انجام بازی‌های دو و چند نفره به همراه سرو نوشیدنی‌های متنوع از مزایای این کافه است.

چقدر باید خرج کرد؟

در این کافه، برای استفاده از هر کنسول بازی باید ساعتی ۶ هزار تومان پرداخت کنید و در کنار آن، هزینه سفارش یک نوشیدنی از ۲ تا ۱۰ هزار تومان است. در ضمن هزینه استفاده از کنسول ۳ بعدی برای ۱۰ دقیقه، ۱۵ هزار تومان است!

صاحب کافه کیست و چه می‌گوید؟

دودوست که هر دو دانشجوی معماری و ۲۰ ساله هستند، به دلیل علاقه زیاد و عمیقشان به بازی‌های رایانه‌ای، همیشه دنبال جایی بودند تا به زبان ساده، هم راحت باشد، هم خوردنی فراهم باشد و هم بتوانند بازی کنند و این طوری‌هاست که این کافه متفاوت را افتتاح کردند. علیرضا درباره کافه‌شان می‌گوید: «هزینه راه‌اندازی کافه گیم، حدود ۱۴۰ میلیون تومان شد. بیشتر مشتری‌های ما نوجوانان دبیرستانی‌اند اما مشتری‌های تا ۳۰ سال هم داریم. ضمن این‌که مبل‌های راحت، نور مناسب برای بازی، ال سی دی‌های ۵۰ اینچ و کنسول‌های نو با دسته‌های بی‌سیم، همه آن چیزی است که یک گیمر باز در زندگی می‌خواهد و همه با هم در این کافه موجود است! امکان انجام بازی‌های دو و چند نفره به همراه سرو نوشیدنی‌های متنوع از مزایای این کافه است.

■ پیاده روی در کافه!

اگر به پیاده‌روی و خیابان‌گردی علاقه دارید اما سروصدا و بوق خودروها و هوای آلوده امکان این کار لذت بخش را از شما گرفته، حضور در این کافه متفاوت که حال و هوای یک خیابان را برایتان

زند می‌کند و فقط ۴ ماه از افتتاحش می‌گذرد، تجربه جالبی برایتان خواهد بود.

فضای کافه چه جوریه؟

یک خیابان تازه خط‌کشی شده، تیرهای چراغ برق، مغازه‌هایی که آفتاب‌گیرشان را باز کرده‌اند، یک ون قدیمی و خاطره انگیز و میز و صندلی‌هایی که در پیاده‌رو چیده شده، از اصلی‌ترین المان‌های دکور این کافه است. این کافه به شکل خاص برای برگزاری مراسم تولد و سالگرد و دورهمی‌های خانوادگی طراحی شده است.

چقدر باید خرج کرد؟

حداقل هزینه استفاده از خدمات این کافه برای یک خانواده با جمع دوستانه ۴ نفره که قصد داشته باشند صبح، ظهر یا شبی را در این فضا بگذرانند، ۱۲۰ هزار تومان است.

صاحب کافه کیست و چه می‌گوید؟

علی، مدیر تحصیلی‌اش دکترای دامپزشکی است اما به دلیل علاقه به این حرفه، با چند نفر از دوستانش که کار در کافه را تجربه کرده‌اند، جرعه کافه‌داری خلاقانه در ذهنش زده شده است. او درباره کافه‌اش می‌گوید: «مردم طبعشان تغییر کرده است و دوست دارند وقتی به مکانی برای غذا خوردن می‌روند، قبل یا بعد از آن قهوه‌ای هم بنوشند. طراحی فضای این کافه جوری است که برای مشتری متفاوت و جذاب است و حوصله‌اش سر نمی‌رود.»

■ کافه چه جور جاییه؟

کافه، کلمه‌ای بین‌المللی است به معنای مکانی عمومی که در آن نوشیدنی و غذاهای سبک عرضه می‌شود و محلی است برای رفع خستگی، معاشرت و گفت‌وگو.

■ اولین کافه دنیا

از افتتاح اولین کافه دنیا البته به شکل امروزی، بیش از ۲۰۰ سال می‌گذرد. اولین کافه دنیا به منظور ایجاد مکانی برای معاشرت، مطالعه و تبادل نظر درباره موضوعات روز در اوایل قرن هجده میلادی در فرانسه افتتاح شد.

■ اولین قهوه‌خانه ایران

سال‌ها پیش از ایجاد اولین کافه‌های دنیا، ما ایرانی‌ها قهوه‌خانه داشتیم. قهوه‌خانه‌ها، شکل سنتی کافه‌های امروزی بودند که قدمشان به پیش از پادشاهی شاه عباس، یعنی ۴۰۰ سال قبل می‌رسد. قهوه‌خانه‌ها در ایران، علاوه بر محلی برای معاشرت، خاستگاه مکاتب هنری گوناگون مثل نقاشی سبک قهوه‌خانه‌ای و محل فعالیت‌های فرهنگی مثل شاهنامه‌خوانی و نقالی بودند.

■ معروف‌ترین کافه‌های ایران

کافه نادری: مشهورترین کافه ایران. «خاجیک مادیکیانس»، یک روس ارمنی، حدود ۸۰ سال پیش، هتلی بنا کرد که کافه آن معروف‌ترین و پرمشتری‌ترین کافه تهران شد؛ فضایی که پاتوق چهره‌های ادبی و هنری مشهوری همچون «جلال آل احمد»، «سیمین دانشور»، «عبدالحسین نوشین»، «شهریار»، «نیما یوشیج»، «رهی معیری»، «فریدون توللی»، «نواب صفا» و «سیمین بهبهانی» بود. گارسون‌های ارمنی این کافه، خوراک‌هایی مثل بیفتک، استیک، بیف استراگراف و نوشیدنی‌هایی مثل کافه کلاسه و قهوه ترک و فرانسه را اولین بار در این کافه سرو کردند. کافه نادری در سال ۸۲، در فهرست آثار ملی ایران ثبت شد.

کافه فردوسی: پاتوق روشنفکران. یک کافه مشهور دیگر که پاتوق «احمد شاملو»، «فروغ فرخزاد» و دیگر روشنفکران دهه سی و چهل ایران بود. از آنجا که مشتری‌های این کافه موقع بحث‌روی میزها می‌زدند و میزها را می‌شکستند، صاحب کافه تصمیم گرفته بود برای کاهش خسارت، از میزهای سنگی استفاده کند.

■ از قهوه‌خانه تا تارت‌شاپ!

همانطور که قهوه‌خانه‌های قدیم، مکانی محدود به چای و قهوه و قلیان نبود و اصلی‌ترین کارگردشان، جنبش‌های اجتماعی، امور خیریه، رونق بخشی به مکاتب هنری بومی و دورهم نشینی‌های فرهنگی بود و بخش مهمی از تاریخ شفاهی کشورمان در همین قهوه‌خانه‌ها شکل گرفته است، یکی از اصلی‌ترین کارکردهای کافه‌ها هم چه کافه «لی سینگ» پاریس و چه «کافه نادری» خودمان، در طول تاریخ، همواره جمع شدن اهالی فرهنگ و هنر و بحث و انتقاد و تبادل نظر درباره آثار روز بوده؛ بحث و گفت‌وگوهایی که جرعه شکل‌گیری مکاتب و سبک‌های متنوع هنری و کشف استعدادها را جدید بود. نکته مهمی که نباید در میان دکورهای پرزرق و برق و منوهای رنگارنگ کافه‌های این روزها، گم‌و‌گوش شود و راه‌اندازی کافه‌های چند کاربری، گام مهمی است در زنده کردن این فرهنگ که در واقع فرهنگ اصلی و اصیل کافه‌نشینانی است.

■ موج جدید کافه‌نشینانی در ۱۰ سال اخیر

تقریباً ۱۰ سالی می‌شود که کافه‌های دو و چندمنظوره در ایران شروع به فعالیت کرده‌اند و جای خودشان را در دل علاقه‌مندان به کافه، باز کرده‌اند. کافه‌هایی که در کنار چشاندن طعم یک نوشیدنی خوب به مشتری‌شان و فراهم کردن مکانی دنج برای استراحت، فعالیت‌های فرهنگی جالبی هم ترتیب داده‌اند. برگزار می‌کنند دورهمی‌های نقد فیلم، کتاب و شعر، فیلم‌بینی، کتابخوانی، نمایشنامه‌خوانی و برگزاری نمایشگاه‌های مختلف هنری، گوشه‌ای از مهم‌ترین فعالیت‌های فرهنگی این جور کافه‌هاست.

نگاه یک استاد انسان‌شناسی به کافه و کافه‌نشینانی

کافه، مکانی با ظرفیت بالای فرهنگی!

کافه‌ها به مثابه فضاهایی عمومی برای افزایش تعامل میان افراد و رشد قابلیت‌های همزیستی به‌ویژه در شهرهای بزرگ امروز، اهمیت فراوانی دارند. این امر البته به معنای آن نیست که این فضاها آسیب‌پذیر یا آسیب‌زا نیستند. به گزارش تیبیان، دکتر «ناصر فکوهی» استاد انسان‌شناسی دانشگاه تهران با این مقدمه، نکات جالبی در این باره گفته است که در ادامه می‌خوانیم. هر اندازه کافه‌ها، پاتوق‌ها و مراکز تجمع البته به شرط رعایت حدود قانونی بیشتر باشد، برای سالم‌سازی جامعه بهتر است. آسیب‌ها البته جای خود را دارد و باید برای آن‌ها فکری کرد و برنامه‌ریزی‌های کوتاه مدت و درازمدت داشت. منتها به شکل کلی، کافه فضایی است که افراد می‌توانند در آن وارد تعامل با هم شوند. واضح است که کافه دارای ظرفیت بالای فرهنگی است و نباید از این ظرفیت غافل شد. در جوامع بزرگ و پیشرفته، آدم‌ها کم‌کم و به تدریج به وجود بیایند و عملکرد خوبی داشته فرو می‌روند. غرق دنیای درونی‌شان می‌شوند و از گروه‌های اجتماعی فاصله می‌گیرند. در این حالت افراد به تدریج رابطه خود را با واقعیت از دست می‌دهند و توهمات خویش را جایگزین واقعیت می‌کنند. این امری خطرناک است زیرا سیستم اجتماعی نمی‌تواند از کنار هم قرار گرفتن حباب‌های مختلف به وجود بیاید و عملکرد خوبی داشته باشد و همواره این خطر وجود دارد که یک اجتماع فعال و پویا، به مجموعه‌ای از حباب‌ها و پیله‌های بی‌اعتنا به هم تبدیل شود. در چنین شرایطی، فضاهای عمومی مثل کافه‌ها و پاتوق‌ها، می‌توانند به مثابه نقاط ارتباطی قدرتمندی عمل کنند که حباب‌ها و پیله‌ها را در محیطی آرام و بی‌تنش به یکدیگر متصل و مرتبط کنند. حتی اگر کافه‌ها، گاهی به برخورد‌ها و تنش‌های کلامی بین کافه‌نشینان بینجامد، باز هم فضایی است برای ارتباط و تخلیه انرژی‌های منفی و آنباشته افراد.